

- *Uzmite klupko vune i pokažite djetetu pletenje prstićima kako bi dijete vježbalo finu motoriku*
<https://www.youtube.com/watch?v=7QG0xIHcWKw>)
- *Izrađujte zajedno brodiće od papira ili neki drugi origami, time ćete vježbati djetetovu finu motoriku.*
- *Igranje tijestom je uvijek dobar način za vježbanje jačine pritiska prstima – oblikujte zajedno keksiće i kolačiće.*
- *Izrežite rese od papira, kružne i složenije oblike*
- *Sastavljajte sitne kockice i predmete*
- *Dozvolite djetetu da vam pogone sa slaganjem čiste odjeće, npr. dajte mu zadatak da složi svoje donje rublje i čarapice*

Intelektualna zrelost se odražava u razvijenosti govora, mišljenju, donošenju odluka, rješavanju problemskih situacija, opažanju i pamćenju, te mogućnosti usmjeravanja i održavanja pažnje barem neko vrijeme. Utvrđuje je psiholog.

► Primjeri aktivnosti za poboljšanje intelektualne zrelosti:

- *Pohvalite dijete kad uoči razliku među predmetima ili slovima dok čitate slikovnice, također kad uoči sličnosti*
- *Govorna igra s bojama: zajedno s djetetom izaberete jednu boju i smišljate kratku priču u kojoj je ta boja jako važna (npr. Jednoga dana bila je crvena jabuka i crveno drvo koje je crvena djevojčica ubrala sa drva pa ju je pojela unutra. Tamo su bili crveni stolci i crveni stol. Dok je pojela crvenu jabuku otišla je na igralište I tamo se igrala na crvenom igralištu pa je mama došla po nju i otišle su doma.)*
- *Igra "Uhvati glas": unaprijed se određuje glas koji će se „loviti“, a u većini slučajeva su to glasovi s kojima djeca imaju najviše problema kod izgovora poput glasa R ili glasa L. Svaki put kada izgovorite riječ u kojoj se nalazi određeni glas, dijete mora pljesnuti.*
- *Za vrijeme šetnji skrećite pažnju djeteta na raznovrsnost zvukova u prirodi, u šumi, u gradu i najzad u svome stanu – Pitajte ga "Što se to čuje?"*
- *Kad pričate s djetetom naglasite vremenske odnose jučer-danas-sutra, prije-poslije, i prostorne odnose lijevo-desno, ispred-iza*
- *Za bolje usvajanje pojma broja brojite stepenice dok se penjete i spuštate, brojite s djetetom aute neke boje na parkiralištu, pa pitajte dijete kojih ima više*
- *Klasificirajte s djetetom igračke dok pospremate sobu: životinje odvojeno, po boji, obliku, što spada u kuhinju, po veličini, po obliku...*
- *Za razvijanje pažnje izaberite s djetetom slikovnicu te mu dozvolite da gleda ilustraciju 10 sekundi, a zadatak djeteta je da opiše što je na slici vidjelo, ili mu postavljajte pitanja: koje je boje na slici balon, koliko na slici ima oblaka, je li na slici Sunce...)*
- *Igra rastavljanja riječi na slogove: Krenite s dvosložnim riječima, pa postepeno povećavajte kako dijete postaje vještije. Igra se uz dobacivanje loptice. Roditelj kaže jedan ili dva sloga i baci djetetu lopticu. Dijete treba završiti riječ, i kad kaže slog, baciti lopticu dalje.*

- Igre za razvoj fonemske svjesnosti (predvještina važna za učenje čitanja):
Što sve u ovoj prostoriji počinje na glas s?
Nabroji tri životinje koje počinju na glas m.
Što sve možemo kupiti u trgovini na glas k?
Koji glas se najviše čuje u riječima: stol, lisica, nos, sidro, usta?
Pronađi rimu (kruh-majmun-duh)
Igra «kaladont» (reci riječ na završno slovo)
*Koje glasove čuješ u riječi **mačka**? (ako dijete ne može razdvojiti riječ na glasove, tražimo da rastavi riječi na slogove)*
*Koju riječ čuješ kada kažem **m-a-č-k-a**...*
- Još govornih igara za poticanje intelektualnog razvoja:
Što sve može biti plave boje?
Koje je voće crvene boje?
Što se sve nalazi u kupaonici?
Koje životinje imaju dvije noge?
Opiši životinju.
Što je sve potrebno liječniku u njegovom radu?
Koje životinje žive u šumi?
Kako bismo jednim imenom nazvali psa, mačku i hrčka?
Što dolazi iza četvrtka?
Što je prije ljeta?
Lutka je igračka – koje još igračke poznaješ?
Kakav može biti stol?
Što možemo raditi olovkom?

Za razvoj čitalačkih vještina vrlo je značajna kvaliteta okoline djeteta – od pravilnog načina izražavanja odraslih, točnih imenovanja predmeta, do svakodnevnog čitanja djetetu. Pri tome je važna aktivna uloga roditelja, prilagođavanje načina čitanja govornim vještinama djeteta, izmjena čitanja i razgovora o slikama i tekstu (poticanje djeteta na što samostaliji opis slike i sadržaja priče).

**ČITAJTE S DJETETOM REDOVITO, KOLIKO GOD I KAD GOD DIJETE ŽELI,
 NEKA TO BUDE VRIJEME ZA VESELJE, SMIJEH I LJUBAV.**

Kako čitati djetetu?

Neka dijete samo odabere priču. Pronađite udobno mjesto gdje se zajedno možete smjestiti. U čitanje priče uključite više članova obitelji (svatko može imati svoj lik).

Uživite se u priču i budite ekspresivni dok pričate. Izmjenjujte ton, visinu i jačinu glasa i ritam govora. Imitirajte zvučne efekte. Neka Vaš glas dijete unese u priču. Koristite i geste. Glumite pokrete za mlađu djecu (smijanje, jedenje, grljenje...). Izmjenjujte i izraze lica tako da iskazujete emocije u skladu s pričom.

Prstom prelazite ispod riječi koje čitate. Na ovaj način dijete shvaća povezanost između pisanih znakova i izgovorenih riječi i uočava redoslijed čitanja. Sa starijom djecom možete tražiti određena slova ili brojke.

Tijekom pričanja komunicirajte s djetetom. Sa starijom djecom pričajte o slikama, potaknite dijete da pronade glavni lik na slici, neka opiše što čini. Postavljajte djetetu pitanja i potaknite ga da razmisli što bi se sljedeće moglo dogoditi. Mogu i sami izmišljati i pričati priče gledajući slike. Na slikama mogu tražiti predmete koji počinju istim glasom. Nagradite i ohrabrite aktivno sudjelovanje djeteta (osmijehom, zagrljajem, pohvalom).

Nakon čitanja pjevajte pjesmice i rime iz priča. Postavljajte pitanja o priči. Potražite ilustracije i dijelove priče koje se djetetu najviše sviđaju. Neka dijete samo prepriča priču. Potaknite dijete da samo smisli drugačiji završetak. Pričajte o tome kako su se likovi osjećali i što je izazvalo te emocije. Povežite priču ili emocije iz priče s djetetovim i vašim iskustvom. Zajedno nacrtajte dio priče. Odglumite priču zajedno koristeći djetetove igračke ili zajedno napravite lutke (od dostupnih materijala). Zajedno smišljate, pišite i ilustrirajte priče. Budite spremni istu priču čitati više puta. Učlanite se u knjižnicu i redovito posuđujte knjige. Poklanjajte djetetu slikovnice.

Problemske slikovnice koje ćete naći na sljedećim stranicama možete iskoristiti za osnaživanje djetetovih emocionalnih i socijalnih kompetencija, te rješavanja problema.

Časopis Dijete, vrtić, obitelj

Popis razvojno primjerenih slikovnica za djecu

http://www.korakpokorak.hr/upload/Dijete_vrtic_obitelj/dijete_vrtic_obitelj_66.pdf

Hrvatsko knjižničarsko društvo

Preporučeni popis problemskih slikovnica

<https://www.hkdrustvo.hr/datoteke/132>

Pročitajte više na:

https://www.rivrtici.hr/sites/default/files/datoteke/kako_citati_slikovnice.pdf

O djetetovoj **socio-emocionalnoj zrelosti**, o njegovoj sposobnosti da bude prihvaćen u okolini, ovisit će njegova prilagodba na školu. Dijete koje se nauči nositi s frustracijama i negativnim osjećajima lakše će se prilagoditi i okolina će ga lakše prihvatiti. Pretjerano zaštićivana djeca ili djeca koja teže podnose frustracije imat će više poteškoća u prilagodbi.

Dobar start u školi ima dijete koje:

- ✓ ima dobru sliku o sebi,
- ✓ zna se zauzeti za sebe,
- ✓ zna rješavati probleme i sukobe,
- ✓ se ponosi uspjehom,
- ✓ podnosi neuspjeh,
- ✓ pomaže i dijeli s prijateljima,
- ✓ zna se dogovarati i pridržavati pravila,
- ✓ s upornošću završava što je započelo

Što roditelj može učiniti na planu **socio-emocionalnog razvoja i osamostaljivanja**?

► **Primjer nekih aktivnosti:**

- *Budite ustrajni kod samostalnog presvlačenja odjeće i obuvanja, pričekajte ako djetetu treba više vremena bez da ga požurujete.*
- *Jednom tjedno neka dijete pospremi svoju sobu (igračke), a svakodnevno neka namjesti krevet – za to mu možete svaki put dati neku manju nagradu kao što je bombončić, kockica čokolade ili možete voditi na papiru evidenciju i staviti na vidljivo mjesto, pa svaki put kad dijete pospremi sobu i napravi krevet dobije zvjezdicu. Kad skupi dovoljan broj zvjezdica (10 npr.) dobije neku nagradu.*
- *Stvorite jutarnju i večernju rutinu: Izradite ploču sa sličicama aktivnosti koje dijete treba učiniti ujutro i navečer (umivanje, odlazak na toalet, pranje zubi, češljanje, oblačenje, doručak – jutarnja rutina, te pranje zuba, odlazak na toalet, oblačenje u pidžamu, čitanje priče – večernja rutina). Sličice plastificirajte te ispod nalijepite čičak traku a na ploču nalijepite drugi dio čičak trake, kako bi dijete samo izabralo sličice i postavilo ih redom kojim će*

obaviti aktivnosti – može nakon svake aktivnosti naljepiti sličicu ili sve odjednom ili kombinirajte)

- *Kada idete u dućan dozvolite djetetu da napravi svoj popis za dućan – od par stvari tako što će na papir nacrtati pojmove, te ih samostalno izabrati u dućanu.*
- *Dopustite djetetu da donese neke odluke, da samo odabere što će obući između dvije ponuđene mogućnosti*
- *Svakog dana kad se vratite kući iz vrtića sjednite za stol s djetetom i igrajte neku igru za stolom kako bi dijete steklo naviku da se nakon povratka kući radi nešto za stolom (pisanje zadaće kad krene u školu)*
- *Pričajte često o svojoj obitelji, spominjite mjesto gdje živite, ime ulice i broj kuće kako bi dijete zapamtilo gdje živi.*
- *Svakodnevno razgovarajte sa svojim djetetom i slušajte ga, ali tako da stvarno čujete što vam govori. Ne možete s njim razgovarati i usput prati suđe, gledati TV ili nešto slično. Slušanje je najbolji način da shvatite o čemu razmišlja, kako se osjeća, kako uči i shvaća.*

DRUŠTVENE IGRE

Osim što omogućavaju roditelju kvalitetno provođenje vremena sa svojim djetetom, igranje društvenih igara razvija različite sposobnosti djeteta. Društvene igre potiču govorno-jezične interakcije, izvještavanje u verbalnom i neverbalnom izražavanju. Bogati se djetetov rječnik. Potiču razvoj komunikacijskih vještina poput dogovaranja, uvjeravanja i pregovaranja.

Aktiviraju niz mentalnih procesa, a njihovom učestalom aktivacijom i uvježbavanjem skraćuje se brzina kojom mozak procesira informacije. Dijete pamti pravila i tuđe poteze, uči strategije, uvježbava vizualne i perceptivne vještine (traži i uočava uzorke, obrasce i podudarnosti). Savladava analitičko, kritičko i strateško razmišljanje.

Društvene igre poučavaju kako kreativno i strateški riješiti problem. Njima se uvježbavaju i motoričke vještine: čineći razne pokrete dijete razvija ravnotežu, spretnost i preciznosti grubih i finih motoričkih pokreta, najčešće šake i prstiju. Uvježbava se okulomotorna koordinacija.

Društvene igre prilika su za učenje o emocijama, te poučavaju socijalne vještine. Dijete uči da je u redu naljutiti se, i o prihvatljivim načinima iskazivanja emocija po modelu roditelja, te uvježbava načine suočavanja s burnim emocijama i podnošenje frustracije.

Učestalo igranje društvenih igara pojačava samouvjerenost u nizu različitih vještina što povećava osjećaj samopouzdanja, samopoštovanja i prihvaćanje sebe.

Sve društvene igre zahtijevaju korištenje socijalnih vještina. Dijete uči pravila igre, prihvaća ih i poštuje. Dok čeka na svoj red, uči se strpljenju. Interakcija licem u lice omogućuje djetetu uočavanje i prepoznavanje neverbalnih znakova govora tijela. Dijete se dogovara i osmišljava kompromisna rješenja, te uči kako surađivati s drugima. Društvene igre potiču ustrajnost, ulaganje truda i dovršavanje započetog.

ČOVJEČE NE LJUTI SE – ovom se igrom usavršavaju svi aspekti spremnosti za školu

PANTOMIMA I Pictionary – odlične igre za razvoj mašte i kreativnosti, motoričkih vještina, povezivanja i zaključivanja, te verbalnog i neverbalnog izražavanja.

POGODI TKO – usmjerena je zaključivanju i donošenju odluka na temelju dedukcije, uočavanju sličnosti i razlika, pri tome koristi vizualne i perceptivne vještine, a usvaja se rječnik i uvježbavaju govorno-jezične vještine.

IGRE KARTAMA – usmjerene su razvoju finih motoričkih, vizualnih i perceptivnih vještina, te matematičkih vještina .

JENGA I MIKADO – usmjerene usavršavanju vizualnih, perceptivnih i motoričkih vještina, okulomotorike i koordinacije. Uključuje analitičko i logičko zaključivanje, pretpostavljanje, donošenje odluke i procjenu rizika. Zahtijeva snažnu samokontrolu.

MEMORY – zabavna igra za trening perceptivnih i vizualnih vještina i pamćenja.

Pročitajte više na:

https://www.rivrtici.hr/sites/default/files/datoteke/drustvene_igre_i_razvoj_djeteta.pdf

Još nekoliko korisnih savjeta roditeljima...

- Budite dosljedni u svom odnosu prema djetetovim obvezama (stvaranju radnih navika).
- Dozvolite djetetu, u određenoj mjeri i situacijama, da uči na svojim pogreškama. Ako dijete previše zaštićujemo razvija se osjećaj manje vrijednosti
- Važno je hvaliti dijete za sve što je pozitivno učinilo ili barem pokušalo učiniti, a izbjegavati kritike i kazne jer one produbljuju osjećaj nesigurnosti, izazivaju strah od pogreške i kazne i utječu na lošu sliku o sebi.
- Kad molite dijete da nešto napravi, objasnite zašto želite da to učini (npr. "Pomakni ove igračke jer ne bih htio da netko padne preko njih", a ne "Napravi to jer ja tako kažem").
- Čak i kad ste ljuti na dijete, pokažite mu ljubav i poštovanje. Nikad ne kritizirajte dijete, već njegovo ponašanje.
- Odvojite vrijeme koje ćete kvalitetno provoditi sa svojim djetetom. Pokušajte mu što češće pružiti priliku za nova iskustva jer će tako najlakše i spontano učiti o svijetu. Otiđite u muzeje, kazalište, knjižnice, ZOO vrt, izlete u prirodu...
- Svakom djetetu su potrebne granice i jasna pravila da bi se osjećali sigurnima. U postavljanju pravila i granica treba paziti na uravnoteženost i "pravu mjeru". Nisu dobra niti prekruta niti prefleksibilna pravila.

Još aktivnosti za predškolce na web stranici DV Rijeka:

<https://www.rivrtici.hr/aktivnosti-za-predskolce>

Pripremila: Jelena Petković, dipl. psiholog, prof.